

ENGELLİ EMEKLİLİK DAYANIŞMA DERNEĞİ (EMED)

7538 Sayılı Kanun Sonrası Engelli Emekliliğinde Ortaya Çıkan Hak Kayıplarına İlişkin İstatistiksel Değerlendirme ve Katılımcı Beyanları Raporu

Haziran 2026

Adil • Eşit • Ulaşılabilir Haklar

7538 Sayılı Kanun Sonrası Engelli Emekliliğinde Ortaya Çıkan Hak Kayıplarına İlişkin İstatistiksel Değerlendirme Raporu

1. Giriş

Bu rapor, Engelli Emeklilik Dayanışma Derneği (EMED) tarafından, 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli emekliliği alanında ortaya çıkan uygulamaların engelli bireyler üzerindeki etkilerini ortaya koymak amacıyla hazırlanan anket çalışmasının sonuçlarını değerlendirmek üzere hazırlanmıştır.

Çalışmanın amacı; dava konusu yasal düzenlemenin uygulanması sonrasında engelli bireylerin karşılaştıkları fiilî sonuçları istatistiksel veriler ışığında ortaya koymak, ortak mağduriyet alanlarını tespit etmek ve uygulamada ortaya çıkan sonuçların somut örneklerle değerlendirilmesine katkı sağlamaktır.

Anket çalışması; yalnızca **1 Ekim 2008 tarihinden önce sigortalı olan**, 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli emekliliği başvurusu reddedilen, emeklilik hakkına erişemediğini beyan eden veya emeklilik statüsünün olumsuz etkilendiğini ifade eden bireylerin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Raporda yer alan veriler, katılımcıların kendi beyanlarına dayanmakta olup; istatistiksel değerlendirmeler bu beyanlardan elde edilen veriler esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu rapor, dava konusu yasal düzenleme hakkında hukuki değerlendirme yapmak amacıyla değil; düzenlemenin uygulamadaki fiilî sonuçlarını, engelli bireylerin yaşadığı ortak sorunları ve ortaya çıkan hak kayıplarını somut veriler ışığında ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bu yönüyle raporun, Sayın Anayasa Mahkemesince yapılacak anayasal denetimde uygulamaya ilişkin fiilî durumun değerlendirilmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

2. Katılımcı Profili

Araştırmaya toplam **200 kişi** katılmıştır.

Katılımcıların;

- %82,4'ü erkek,
- %17,6'sı kadındır.

Yaş dağılımı incelendiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun (%79,5) **40 yaş ve üzerinde** olduğu görülmektedir. Bu durum, araştırmanın emeklilik yaşına yaklaşmış, hakkını elde etmeyi bekleyen sigortalıları temsil ettiğini göstermektedir.

Katılımcıların;

- %97,1'inin sağlık kurulu raporu,
- %85,8'inin vergi indirim belgesi bulunmaktadır.

Dolayısıyla ankete katılan bireylerin büyük çoğunluğu uzun yıllardır resmi makamlar tarafından engelli statüsünde kabul edilmiş kişilerdir.

3. Emeklilik Sürecine İlişkin Bulgular

Araştırmanın en dikkat çekici sonuçlarından biri, katılımcıların önemli bölümünün yasa değişikliğinden önce emekliliğe çok yakın durumda bulunmasıdır.

Katılımcıların;

- **%29'u emeklilik şartlarını tamamlamış,**
- **%43,2'si emekliliğine bir yıldan az süre kalmış,**
- %27,8'i ise bir yıldan fazla süreye sahip olduğunu belirtmiştir.

Başka bir ifadeyle katılımcıların **%72,2'si**, dava konusu düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihte emeklilik hakkını kazanmış veya kazanmaya çok kısa süre kalmış kişilerden oluşmaktadır.

Bu veri, hukuki güvenlik ve haklı beklenti bakımından önem taşımaktadır. Çünkü katılımcıların büyük bölümü çalışma hayatlarını uzun yıllar boyunca yürürlükte bulunan mevzuata güvenerek planlamıştır.

4. Başvuruların Sonuçları

Ankete göre yasa değişikliğinden sonra yürürlüğe giren kriterlere göre yapılan SGK değerlendirmelerinde, başvuruların çok büyük kısmı olumsuz sonuçlanmıştır.

Çalışma gücü kaybı değerlendirmelerinde;

- %83,4 oranında ret kararı verilmiştir.

İtiraz sonrası Yüksek Sağlık Kurulu incelemelerinde ise ret oranı daha da yükselerek;

- %88,8'e ulaşmıştır.

Sonuçlandırılmış dosyalar dikkate alındığında ret oranlarının daha da yüksek seviyede (%97+) olduğu görülmektedir.

Bu bulgular, dava konusu düzenlemenin uygulanması sonrasında engelli emekliliği başvurularının büyük bölümünün reddedildiğini göstermektedir.

5. Sosyal ve Ekonomik Etkiler

Anket sonuçları yalnızca emeklilik başvurularının reddedildiğini değil, bunun bireylerin sosyal ve ekonomik yaşamlarında önemli sonuçlar doğurduğunu da göstermektedir.

Katılımcıların;

- %76,7'si gelir kaybına uğradığını,
- %64,4'ü çalışmaya devam etmek zorunda kaldığını,
- %14,4'ü ise işsiz kaldığını belirtmiştir.

Mağduriyet türleri incelendiğinde;

- 139 kişi emekli olamadığını,
- 95 kişi psikolojik olarak etkilendiğini,
- 74 kişi sağlık durumunun olumsuz etkilendiğini,
- 58 kişi işsiz kaldığını,
- 57 kişi sağlık durumuna rağmen çalışmaya devam etmek zorunda kaldığını,
- 52 kişi gelir kaybı yaşadığını,
- 10 kişi ise bağlanmış emekliliğinin iptal edildiğini ifade etmiştir.

Bu sonuçlar, yasa değişikliğinin yalnızca hukuki statüyü değil; bireylerin gelir düzeyi, çalışma yaşamı ve psikolojik iyi oluşları üzerinde de önemli etkiler oluşturduğunu göstermektedir.

6. Genel Değerlendirme ve Sonuç

EMED tarafından gerçekleştirilen bu çalışma, 7538 sayılı Kanun sonrasında engelli emekliliği uygulamasında ortaya çıkan fiili sonuçlara ilişkin önemli veriler sunmaktadır.

Araştırmaya katılan bireylerin büyük bölümünün uzun yıllardır sağlık kurulu raporuna ve vergi indirim belgesine sahip olması; emeklilik hakkını kazanmış veya bu hakka çok kısa süre kalmış kişilerden oluşması; buna rağmen başvuruların yüksek oranda reddedildiğinin görülmesi, dava konusu düzenlemenin uygulamada önemli hak kayıplarına yol açtığını ortaya koymaktadır.

Ayrıca anket bulguları, mağduriyetin yalnızca emeklilik hakkına erişememe ile sınırlı olmadığını; gelir kaybı, çalışma hayatına zorunlu devam, işsizlik, psikolojik yıpranma ve bazı başvurularda mevcut emeklilik statüsünün sona ermesi gibi çok boyutlu sonuçlar doğurduğunu göstermektedir.

Bu yönüyle çalışma, bireysel örneklerin ötesinde ortak bir uygulama eğilimini ortaya koymakta ve dava konusu düzenlemenin uygulamadaki etkilerine ilişkin istatistiksel bir görünüm sunmaktadır.

EK-1

7538 Sayılı Kanun Sonrası Engelli Emekliliğinde Ortaya Çıkan Hak Kayıplarına İlişkin Katılımcı Beyanları

Açıklama

Bu ekte yer alan ifadeler, Engelli Emeklilik Dayanışma Derneği (EMED) tarafından yürütülen anket çalışmasına katılan engelli bireylerin kendi beyanlarından seçilmiştir. İfadelerin özü korunmuş; yalnızca yazım, noktalama ve anlatım yönünden sınırlı dil düzenlemeleri yapılmış, katılımcıların doğrudan kimlik belirleyici bilgileri çıkarılmıştır.

Aşağıdaki beyanlar, dava konusu yasal düzenlemenin uygulamada ortaya çıkardığı bireysel mağduriyetleri somut örneklerle ortaya koymak amacıyla sunulmaktadır.

I. Emekliliğine Günler veya Aylar Kala Hak Kaybına Uğrayanlar

1.

"13 Ocak 2025 tarihinde SGK'dan vergi indirimi kapsamında emekli olabileceğime ilişkin yazımı aldım. İş yerinden çıkış işlemlerimi tamamlayamadan 15 Ocak 2025 tarihinde yürürlüğe giren yasa nedeniyle emekli olamadım. Kazanılmış olduğumu düşündüğümüz haklarımız elimizden alındı. Şimdi ise 'çalışma gücü kaybı yoktur' denilerek 60 yaşına kadar çalışmaya mecbur bırakıldığımızı düşünüyorum."

2.

"12 Ocak 2025 tarihinde emekli olacağımı düşünüyordum. Başvurumu 16 Ocak'ta yaptığım için kanunun değiştiğini öğrendim. Bacağımdaki ağır rahatsızlığa rağmen yıllarca çalıştım. Hastane bana yüksek çalışma gücü kaybı verdi ancak SGK başvurumu reddetti. Dört çocuk babası işsiz bir engelli olarak yaşam mücadelesi veriyorum."

3.

"2008 öncesi sigorta girişim vardı. İş kazasında sağ elimi kaybettim. Sürekli geçerli %45 engelli raporu ve vergi indirimi hakkı aldım. SGK bana 2025 yılı Mayıs ayında emekli olacağımı söyledi. Buna güvenerek kredi kullandım. Emekliliğime iki ay kala kanun değişti. Şimdi çalışmıyorum, borçluyum ve ciddi mağduriyet yaşıyorum."

4.

"Temmuz 2026'da emekli olmayı bekliyordum. Emekli olamadım. Aylık 5.103 TL engelli maaşı alıyorum ve kira ödüyorum. İki baston ve akülü tekerlekli sandalye kullanarak küçük şeyler satarak geçinmeye çalışıyorum. Tek başıma yaşıyorum. Tuvalete gitmekte bile zorlanıyorum. Yaklaşık on aydır SGK'dan gelecek cevabı bekliyorum."

5.

"Emekli olacağıma üç hafta kala hazırlık yaptım. İşimden ayrıldım, şehir değiştirdim. İki hafta sonra yasa değişti. Emekli de olamadım, işsiz de kaldım."

6.

"Emekliliğime yalnızca birkaç gün kalmıştı. Hayatımın bütün planlarını emekliliğime göre yapmıştım. Bir gecede her şey değişti."

7.

"2024 yılında emekli olacağımı düşünüyordum. 2025 yılı benim için büyük bir hayal kırıklığı oldu."

8.

"SGK bana emekli olacağımı söylemişti. Buna güvenerek bütün ekonomik planlarımı yaptım. Daha sonra kanunun değiştiği söylenerek başvurum reddedildi."

9.

"Emeklilik hakkımı kazanacağıma inanarak kredi kullandım. Şimdi hem borçlarımı ödemeye çalışıyorum hem de çalışabilecek durumda değilim."

10.

"Hayatım boyunca yürürlükte olan kurallara göre çalıştım. Emekliliğime çok kısa süre kala kurallar değişti."

II. Emekliliği Reddedilenler

11.

"Devlet bana yıllarca engelli raporu verdi, engelli kadrosunda çalıştırdı. Emeklilik aşamasında ise farklı bir değerlendirmeye karşılaştım."

12.

"Engelli olarak çalıştım. Vergi indirim belgem vardı. Emeklilik başvurum reddedildi."

13.

"Çalışma gücü kaybım olmadığı söylendi. Ancak aynı sağlık sorunları nedeniyle yıllardır engelli kadrosunda çalışıyorum."

14.

"Engelli raporum değişmedi. Sağlığım değişmedi. Sadece emeklilik şartları değişti."

15.

"Yirmi yıl boyunca engelli olarak çalıştım. Emeklilik başvurusunda ise engelli sayılmadım."

16.

"İşsiz kaldım. Emekli olamadım. Yeni iş de bulamıyorum."

17.

"Yaşım ilerledi, sağlık sorunlarım arttı. Buna rağmen çalışmaya devam etmek zorunda bırakıldım."

18.

"Emeklilik hakkımın elimden alındığını düşünüyorum."

19.

"Emekli olsaydım bugün düzenli bir gelirim olacaktı. Şimdi hiçbir gelirim yok."

20.

"Yirmi yıl çalıştım. Şimdi bana daha uzun yıllar çalışmam gerektiği söyleniyor."

III. Ağır Hastalık ve İş Kazası Nedeniyle Mağdur Olanlar

21.

"Felç geçirdim. Aort diseksiyonu nedeniyle ameliyat oldum. Yapay damar ile yaşamımı sürdürüyorum. İleri derecede uyku apnesi ve tansiyon hastalığım var. İşsizlik maaşım bittikten sonra tamamen çaresiz kaldım."

22.

"İnşaat sektöründe çalışıyorum. Hastalığım nedeniyle yüksek yerlere çıkamıyorum. Yürümekte zorlanıyorum ama çalışmaya devam etmek zorundayım."

23.

"Her gün çok sayıda ilaç kullanıyorum. Sağlık durumum her geçen gün kötüleşiyor. Buna rağmen çalışmak zorunda kalıyorum."

24.

"Hastalıklarım nedeniyle çalışmıyorum. Kimse bana iş vermiyor. Emekli olabileceğime inanırken bütün planlarım değişti."

25.

"On üç kez ağır ameliyat geçirdim. Yirmi yıl boyunca 'Bir gün emekli olurum.' diye çalıştım. Son yıllarım ağrılar içinde geçti. Emekliliğime günler kala yapılan değişiklik bütün hayatımı değiştirdi."

IV. Emekliliği İptal Edilenler ve Aylığı Kesilenler

26.

"Emekliliğim iptal edildi. Hayatımız altüst oldu. Çocuğuma okul harçlığı veremiyorum. Şu anda tek gelirimiz engelli aylığı."

27.

"Yıllarca emekli olarak yaşadım. Kontrol sürecinden sonra aylığım kesildi. Tekrar çalışabilecek durumda değilim."

28.

"Bağlanmış emekli aylığım kesildi. Gelirim ortadan kalktı. Bütün düzenim bozuldu."

29.

"Emekli olduktan sonra hayatımı buna göre kurmuştum. Şimdi yeniden nasıl çalışacağımı bilmiyorum."

30.

"Yıllarca prim ödedim. Emeklilik hakkımı kullandım. Daha sonra yeniden değerlendirme nedeniyle mağdur oldum."

V. Gelir Kaybı ve İşsizlik

31.

"Emekli olamadım. İşimi de kaybettim. Şimdi hiçbir düzenli gelirim yok."

32.

"Yaşım ilerlediği için iş bulamıyorum. Emeklilik hakkım da elimden alındı."

33.

"Engelli maaşıyla kira ödemeye çalışıyorum. Temel ihtiyaçlarımı bile karşılayamıyorum."

34.

"Borçlarımı emekli maaşımla ödeyeceğimi düşünüyordum. Şimdi bütün ekonomik dengem bozuldu."

35.

"Çalışamayacak durumdayım ama geçinebilmek için çalışmaya devam etmek zorundayım."

36.

"Yıllarca prim ödedim. Bugün ne emekliyim ne de çalışabilecek durumdayım."

37.

"Özel sektörde engelli birey olarak yeniden iş bulmak neredeyse imkânsız."

38.

"İşverenler sağlık durumumu öğrendiğinde beni işe almak istemiyor."

39.

"Gelirim olmadığı için tedavimi ve ilaçlarımı düzenli alamıyorum."

40.

"Emeklilik hakkıma güvenerek bütün aile düzenimizi kurmuştuk. Şimdi ciddi ekonomik sıkıntı yaşıyoruz."

VI. Psikolojik ve Sosyal Etkiler

41.

"Geleceğe ilişkin bütün planlarım altüst oldu. Bu süreç hem beni hem ailemi psikolojik olarak çok yıprattı."

42.

"Her gün çocuklarıma mahcup oluyorum. Onlara istediğim hayatı sunamıyorum."

43.

"Yıllarca sabrettim. Emeklilik gününü bekledim. Şimdi büyük bir belirsizlik içinde yaşamaya çalışıyorum."

44.

"Gece gündüz çalıştım. Hastalıklarına rağmen mücadele ettim. Bugün kendimi cezalandırılmış gibi hissediyorum."

45.

"Yıllarca devletin koyduğu kurallara göre yaşadım. Emekliliğime çok kısa süre kala kuralların değişmesi beni derinden sarstı."

VII. Ağır Sağlık Sorunları Nedeniyle Çalışmaya Devam Etmek Zorunda Kalanlar

46.

"KOAH, uyku apnesi ve kalp hastalığım var. Merdiven çıkmakta bile zorlanıyorum. Buna rağmen çalışmaya devam etmem bekleniyor."

47.

"Görme kaybım nedeniyle günlük yaşamımı bile zor sürdürüyorum. Buna rağmen emekli olamadım."

48.

"İşitme kaybım nedeniyle iletişim kurmakta zorlanıyorum. Çocukluğumdan beri engelli olarak yaşıyorum. Okulda engellydim, askerlikte engellydim, iş hayatında engellydim. Emeklilik aşamasında ise aynı engel durumum farklı değerlendirildi."

49.

"Kanser tedavisi gördüm. Ağır ameliyatlar geçirdim. Bütün bunlara rağmen çalışmaya devam etmek zorunda kaldım."

50.

"Hayatım boyunca engelli olarak yaşadım. Engelli raporuyla eğitim gördüm, askerlikten muaf tutuldum, engelli kadrosunda çalıştım, vergi indrimi hakkından yararlandım. Emekliliğime geldiğimde ise aynı sağlık durumumla farklı bir değerlendirmeye tabi tutulmamı anlamakta güçlük çekiyorum."

Son Değerlendirme

Bu ekte yer alan 50 bireysel beyan, EMED tarafından toplanan çok sayıdaki başvuru arasından, farklı engel gruplarını ve farklı mağduriyet türlerini temsil edecek şekilde seçilmiştir. Başvurular birlikte değerlendirildiğinde; mağduriyetlerin münferit olaylardan ibaret olmadığı, benzer nitelikte hak kayıplarının çok sayıda engelli birey tarafından dile getirildiği görülmektedir.

Bu beyanlar; emeklilik başvurularının reddedilmesi, bağlanmış aylıkların kesildiğine ilişkin başvurular, gelir kaybı, işsizlik, sağlık durumuna rağmen çalışmaya devam etme zorunluluğu, ekonomik güçlükler ve psikolojik yıpranma gibi ortak sonuçların uygulamada tekrar eden bir örüntü hâline geldiğini göstermektedir.

Bu nedenle ekte yer verilen bireysel anlatımların, dava konusu düzenlemenin uygulamadaki etkilerinin değerlendirilmesinde somut veri niteliğinde olduğu kanaatindeyiz.

ENGELLİ EMEKLİLİĞİNDE HAK KAYIPLARI VE BAŞVURU SONUÇLARI

EMED ANKET SONUÇLARI – İSTATİSTİKSEL ÖZET

TOPLAM KATILIMCI
200

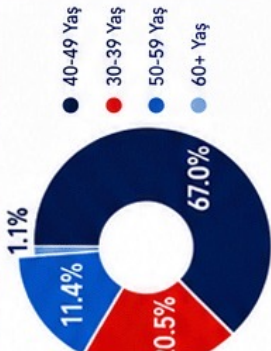
ERKEK
%82,4

KADIN
%17,6

SAĞLIK KURULU RAPORU VAR
%97,1

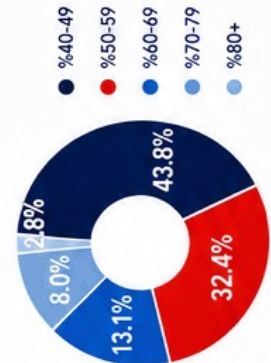
VERGİ İNDİRİM BELGESİ VAR
%85,8

1 YAŞ DAĞILIMI

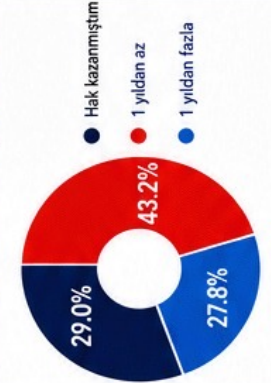
Katılımcıların çoğu (%79,5) 40 yaş üzerindedir, bu da emeklilik arifesindeki kitleyi göstermektedir.

2 ENGELLİLİK ORANI DAĞILIMI

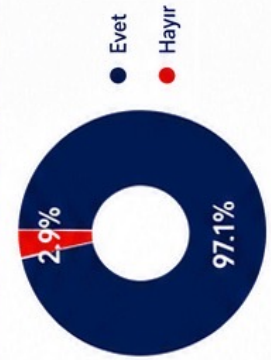
Katılımcıların %56,3'ü %50 ve üzerinde engel oranına sahiptir.

3 15 OCAK 2025 ÖNCESİNDE EMEKLİLİĞE KALAN SÜRE

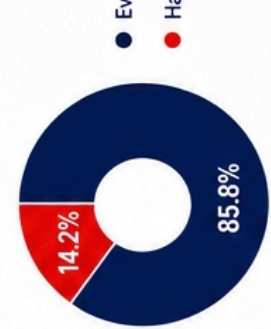
Büyük bir kesim (%72,2) hak kazanmış veya emekliliğine 1 yıldan az kalmış kişilerden oluşmaktadır.

4 SAĞLIK KURULU RAPORUNUZ VAR MIYDI?

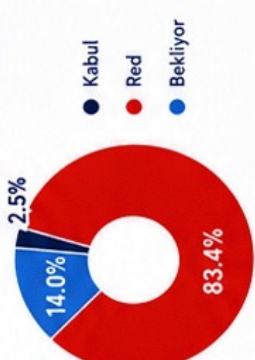
Katılımcıların neredeyse tamamının (%97,1) önceden alınmış sağlık kurulu raporu mevcuttur.

5 VERGİ İNDİRİM BELGENİZ VAR MIYDI?

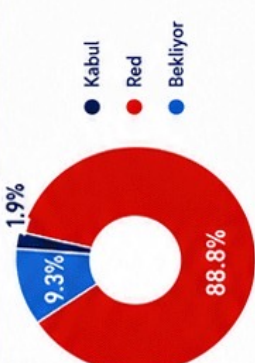
Katılımcıların çoğunun (%85,8) vergi indirim belgesi bulunmaktadır.

6 ÇALIŞMA GÜCÜ KAYBI TESPİTİ SONUCU

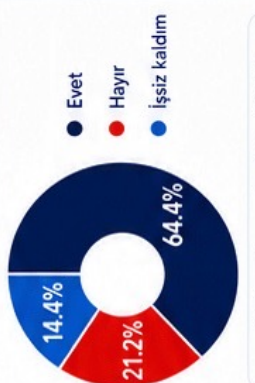
Sonuçlanan dosyalar içinde ret oranı **%97,1**'dir.

7 İTİRAZ SONRASI YÜKSEK SAĞLIK KURULU SONUCU

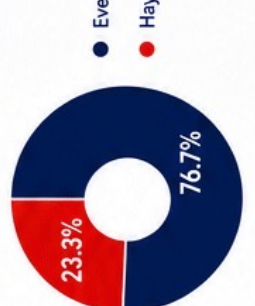
Sonuçlanan dosyalar içinde ret oranı **%97,9**'dur.

8 ÇALIŞMA DURUMU

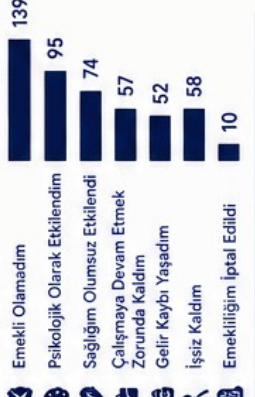
Katılımcıların çoğunluğu (%78,8) çalışmaya devam etmek zorunda kalmış; bunların %14,4'ü ise belirsiz süreç sebebiyle işsiz kalmıştır.

9 GELİR KAYBI DURUMU

Sistem değişikliği nedeniyle katılımcıların büyük çoğunluğu (%76,7) net gelir kaybı yaşamıştır.

10 MAĞDURİYETİN SONUÇLARI (BİRKAÇ SEÇENEK İŞARETLENEBİLİR)

En belirgin mağduriyetin emeklilik hakkına erişememe ve bunun tetiklediği psikolojik/ekonomik yıpranma olduğu görülmektedir.

Anket Verileri: 15 Ocak 2025 sonrası süreçte engelli emeklilik başvurusu olumsuz sonuçlanan veya mağduriyet yaşayan katılımcılarla yapılan EMED anketine dayanmaktadır. 2008 Ekim öncesi SGK girişi olan Engelli Bireyleri kapsamaktadır.

EMED
ENGELLİ EMEKLİLİK
DAYANIŞMA DERNEĞİ

emeddernegi
emeddernegi
emeddernegi
emeddernegi@gmail.com